

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

капіталом. У підсумку це дає поживлення й зростання економіки. Вивезення при цьому може бути більшим чим ввезення, що характерно для сучасної України. Явище значного, довгостроково-стійкого перевищення вивезення над ввезенням характеризує поняття «відтік капіталу». При цьому втеча капіталів визначається як їхній відтік з високою швидкістю по нелегальних каналах.

У деяких визначеннях акцентується, що втеча капіталу є економічно невмотивованим відтоком. Більшість економістів визначають втечу капіталу як складову частину вивезення капіталу.

Ми підтримуємо позицію Коневського П.В. щодо розмежування понять «вивезення капіталу» і «втеча капіталу». Якщо вивезення капіталу - це нормальний економічний процес, пов'язаний з пошуком більш вигідного застосування з погляду його власника, то втеча капіталу пов'язана з порушеннями встановленого порядку й не завжди прибуткова, але, найчастіше, з метою приховування від країни вивезення. І вивезення, і втеча капіталу - складові частини відпливу капіталу. Коневський П.В. стверджує, що до втечі капіталу неправильно було б відносити все вивезення, яке не відповідає національним інтересам, насамперед, частина легального вивезення. Капітал, що легально вивозиться, не можна вважати «втечею». У ряді випадків досить складно визначити, чи відповідає вивезення капіталу національним інтересам чи ні. Коневський П.В. пропонує неприйнятне для інтересів країни вивезення капіталу по легальних каналах виділяти окремо, у якості витоку капіталу, але не відносити до втечі капіталу. Втеча капіталу - це вивезення по нелегальних каналах. Відтік капіталу - більш широке поняття, чим вивезення. Сюди включається не тільки втеча капіталу й вивезення по легальних каналах, але й ряд інших статей, серед яких можна виділити: 1) втрати у результаті нееквівалентного товарообміну з іншими державами, 2) втрати у результаті необґрунтованих імпортих закупівель товарів, робіт і послуг, які могли б бути придбані у вітчизняних товаровиробників, 3) витік науково-технічної й оборонної інформації, 4) виплати доходів іноземним інвесторам, включаючи платежі по обслуговуванню зовнішнього боргу.

Коневський П.В. пропонує не обмежуватися тільки поняттями «вивезення» або «відплив» капіталів, а виділити серед них такі як:

1. Вивезення капіталу по легальних каналах.
2. Вивезення капіталу по легальних каналах, що не відповідають інвестиційним інтересам країни.
3. Втеча капіталу (по нелегальних каналах).
4. Вивезення капіталу, що включає лише прями й портфельні інвестиції.
5. Вивезення капіталу, що включає крім прямих і портфельних інвестицій, інші, включаючи капітальні трансферти й погашення зовнішнього боргу.

6. Відтік капіталу.
7. Чистий відтік [7].

Висновки і пропозиції. Враховуючи вище викладене зазначимо, що втеча капіталу — це масове і прискорене вивезення (у грошовій і товарній формах) приватного капіталу з метою його збереження, здійснюване, незважаючи на вигідність внутрішніх інвестицій, переважно нелегальними шляхами. Втеча капіталу - явище іншого характеру, чим експорт або відтік капіталу, має іншу природу й викликане різким загостренням економічних, соціальних і політичних кризових явищ, військовими конфліктами й стихійними лихами, втратою або відкриттям нових ресурсів і технологій, корінною зміною господарського законодавства.

Специфічними особливостями втечі капіталу з України в часи переходу від командно-адміністративної до ринкової системи регулювання економіки (особливо на початку 90-х років 20 століття) є тривалість та масштабність цього явища.

Представлена класифікація в термінології поняття «вивезення капіталу» і основних форм його здійснення дозволяє зробити висновок про те, що в цей час вітчизняна економіка наразилася на проблему тривалого відпливу капіталу із країни, що є серйозною загрозою економічній безпеці нашої держави й потребує всебічного теоретичного осмислення й аналізу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Добычин Е.В. Утечка и репатриация российского капитала. - М: РЭА им. Г.В. Плеханова, 2003.
2. Материалы «Круглого стола «От бегства капиталов - к его привлечению». - М: Международный фонд социально-экономических реформ (Горбачев-Фонд), Институт экономики РАН, Финансовая Академия при Правительстве РФ, 2000. - С. 143-144.
3. Абалкин Л.И. «Бегство капитала: природа, форма, методы борьбы» // Вопросы экономики. - 1997. № 6 - С. 137.
4. Ясин Е.Г. Российская экономика. - М: Высшая школа экономики, 2002.
5. Красавина Л.И., Смородинская И.В. Бегство капиталов как объект международных исследований // Вопросы экономики. - 1997. № 8. - С. 137.
6. Булатов А.С. Параметры и оценка масштабов утечки капитала из России // Деньги и кредит. - 1999. № 2. - С. 70-72.
7. Коневский П.В. Основные каналы утечки капитала и система государственных регулирующих мер // Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук. Сборник научных трудов МГОПУ им. М.А. Шолохова. - М: 2002. - С. 32-47.

LEAN METHODOLOGY AS A WAY OF IMPROVING OPERATIONS IN AN OFFICE ENVIRONMENT

Vlasov V., University of Zlin, Czech Republic

Власов В. Методология ошадливого виробництва як спосіб поліпшення діяльності у офісному середовищі.

У виду постійного посилення конкуренції на ринку товарів і послуг, а також високих темпів технологічного прогресу, компанії, як ніколи раніше, приділяють увагу підвищенню своєї конкурентоспроможності. Сьогодні вкрай важливо не лише своєчасно реагувати на мінливі умови ведення бізнесу, а й передбачати подальші дії на кілька кроків вперед. Застосування методології Ошадливого виробництва може допомогти в досягненні додаткової конкурентної переваги. Дана методологія вже довела свою ефективність і здатність позитивно впливати на діяльність промислових організацій. У статті коротко охарактеризовано Ошадливе виробництво, а також можливості його застосування в адміністративних сферах, зокрема в офісних приміщеннях.

Ключові слова: Ошадливе виробництво, цінність, Ошадливий офіс, втрати, стандартизовані процеси.

Власов В. Методология бережливого производства как способ улучшения деятельности в офисной среде.

В виду постійного жесточения конкуренции на рынке товаров и услуг, а также высоких темпов технологического прогресса, компании, как никогда прежде, уделяют внимание повышению своей конкурентоспособности. Сегодня крайне важно не только своевременно реагировать на изменяющиеся условия ведения бизнеса, но и предусматривать дальнейшие действия на несколько шагов вперед. Применение методологии Бережливого производства может помочь в достижении дополнительного конкурентного преимущества. Данная методология уже доказала свою эффективность и способность положительно влиять на деятельность промышленных организаций. В статье кратко охарактеризовано Бережливое производство, а также возможности его применения в административных сферах, в частности в офисных помещениях.

Ключевые слова: Бережливое производство, ценность, Бережливый офис, потери, стандартизированные процессы

Vlasov V. Lean methodology as a way of improving operations in an office environment

Today, because of dynamic technological advances and intensified market competition, companies, as never before, struggle to remain competitive. Therefore, their management has to be able to not only respond quickly to the changing conditions of conducting business, but also think a few steps ahead. In this situation, the utilization of Lean can be considered as an additional competitive advantage. Lean has already proven its effectiveness and ability to significantly influence the business performance of manufacturing companies. This article

examines Lean methodology and its techniques as well as possibilities of its utilisation in administrative areas, particularly in an office environment.

Keywords: Lean Methodology, Value, Lean Office, Waste, Standardised Processes

Introduction

Increasing global competition and market dynamics are constantly forcing companies from all over the world to seek ways of improving the quality of their products and services in order to better satisfy existing customers and attract new ones, thus becoming more profitable. There are various techniques and strategies, which can help to achieve this objective. A good starting point is to define exactly the term 'customer value'. In other words, what they are willing to pay for, and when exactly it is delivered. After this is done, companies can concentrate on reducing the time when no value is added to the final product or service.

Many would say that this is what Lean is about and they would be right, but just partly. This is indeed an integral part of Lean: to determine non-value adding processes, then minimise or at best eliminate them through the application of specific tools and methods. However, Lean goes far beyond just tools or techniques, it is much more about the way of thinking and doing business.

It is not an easy process to become Lean. Lean has to be integrated not only on a shop floor or office environment, but into the corporate strategy and culture of any organisation aiming at continuous business improvements. The implementation of a number of Lean tools can result in temporary changes for the better, but an overall Lean transformation can considerably change the performance of a company at each level in a long-term perspective. Initially coming from Toyota manufacturing plants, Lean has evolved into a total management approach and today is being applied in various non-manufacturing spheres including healthcare, legal services, accounting and information technologies.

The end of the 20th and the beginning of the 21st centuries saw a significant increase in the interest in Lean manufacturing which was considered to be the core of success of many companies (with Toyota in the first place). Lean tools and principles, benefits of Lean, examples of application of Lean techniques in other spheres than manufacturing and Lean thinking have been studied deeply and produced many books and research articles in this field.

The main objective of this work is to study various literature sources such as monographs, bibliographies, scientific articles and researches related to the Lean concept to discover which tools and techniques can be utilised in an administrative environment.

Historical Background

After World War II, Japanese manufactures were faced with problems of vast shortages of material, financial, and human resources. These problems made competition with their Western counterparts very tough. In the mid-1940's, American carmakers were outperforming their Japanese competitors by a factor of ten. These conditions resulted in the appearance of the "Lean" manufacturing concept. Toyoda Kiichiro, Shigeo Shingo, and Taichii Ohno and other engineers in Toyota studied the system that was developed by Henry Ford and devised a new process-oriented Lean management system. It was later described in a book the "Toyota Production System: Beyond Large Scale Production" by Taichii Ohno. Given the fact that he was responsible for developing a system that had to improve productivity at Toyota, Ohno is considered to be a main force behind this system. Toyota Production System (TPS) in essence shifted the focus of the manufacturing engineer from individual machines and their utilization, to the flow of the product through the total process. According to Ohno (1988), the primary goal of TPS is to eliminate waste and produce only the items needed at the required time and in the required quantities with the highest possible value. In 1988, John Krafcik, a member of research team headed by Jim Womack, Ph.D., at MIT's International Motor Vehicle Program, coined the term "Lean" to describe the TPS.

This continued success has over the past two decades created an enormous demand for greater knowledge about Lean thinking. As Lean thinking continues to spread around the world, leaders are also adapting the tools and principles beyond production, to logistics and distribution, services, retail, healthcare, construction, maintenance, and even government. Indeed, Lean consciousness and methods are only beginning to take root among senior managers and leaders in all sectors today (Shook, 2010).

Lean Overview

The traditional belief in the West was that the only way to make profit is to add it to the manufacturing cost in order to come up with a desired selling price. The Japanese approach believes that customers are the generator of the selling prices. The more quality one builds into the product, and the more service one offers, the more price the customer will pay. The difference between the cost of the product and the price is what determines the profit (Ohno, 1988; Monden, 1998). The primary idea of Lean practices is to maximize customer value while minimizing or eliminating waste. In other words, Lean means creating higher value for customers with less resources and better quality.

The main goal of any organisation that utilises Lean in its operations is to provide perfect value to the customer through a perfect value creation process, which has zero waste. From the customer's perspective, value is anything that the customer is willing to pay for in a product or the service (Womack et al., 1998). According to Womack et al. (1998), to achieve this goal, the whole organisation should become Lean, and start thinking in a Lean way. Lean thinking changes the focus of management from optimizing separate technologies, assets, and vertical departments to optimizing the flow of products and services through entire value streams that flow horizontally across technologies, assets, and departments to customers.

According to Shook, 2010, to create processes that need less human effort, less space, less capital, and less time to make products and services at much lower costs and with far less defects, compared with traditional business systems, it is necessary to eliminate waste or "muda", (waste in Japanese) through whole value streams, and not just at isolated points. Companies are able to adopt to changing customer desires with high variety, high quality, low cost, and with very fast throughput times. Tribus, 2001 stated that Czech entrepreneur Tomas Bata did understand the importance of a high quality of products and services at the beginning of the 20th century and incorporated this idea into the Bata Management System utilised at his factories. Bata was the first to use quality as a way to lower cost at the same time as he created customer delight. This also became an integral part of Lean thinking.

Lean is not a tactic or short term cost reduction program, but a way of thinking and acting for an entire organization. The Lean transformation is often used to characterize a company moving from an old way of thinking to Lean thinking. It requires a complete transformation of the company's way of conducting business. This takes long-term perspective and perseverance (Jones, 2010).

Lean in the Office Environment

Lean is not only a manufacturing-based methodology, it can be utilized by any organization. Nowadays, businesses in all industries and services, including healthcare and governments, are using Lean in the way they think and do. The administrative area or office is another opportunity where Lean can be implemented as far as many processes can be standardized and the volume of waste, non-value adding activities, is much bigger compared to manufacturing

Every company strives to decrease its costs in every business aspect. At first, new principles were used in manufacturing, but it was then discovered that more than 60% of the costs come from such administrative processes as (Tapping and Dunn, 2010):

- reception of an order from client;
- submission of an invoice;
- filling in contracts, application, other documents;
- recruitment of a employees;

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

- preparation of reports;
- other processes.

A considerable part of an organisations' potential cost savings would not be considered if the Lean focus stuck to only manufacturing processes. In a manufacturing environment, workers are often accustomed to an emphasis on improving efficiency and productivity. In non-manufacturing environments, there are employees who do not know what productivity is and may never have heard of "Lean" in this context.

Office employees are rarely challenged to think whether their jobs are efficient as it is typically not connected to the product's direct cost. But this is where the waste is. Processes in office are often laden with effort- or time-wasting activities. If these processes are streamlined and kept focused on a customer, the bottom line of any organisation can be positively affected. Still many managers and companies regard the idea of a Lean office programme with resistance. This happens because many employees have never had the authority or the opportunity to make a change. Any Lean event brings the idea of change and creates a supportive environment for problem solving and collaboration (Huls, 2005).

The Lean office has become more popular nowadays because companies are looking for any method to get an advantage and decrease costs to win in a competitive marketplace. The Lean office does the same for administrative processes as what Lean manufacturing does for production - it reduces waste and improves flow. When Lean reduces costs on the shop floor, office costs account for a growing percentage. That is why many leaders came to an idea of Lean office to decrease costs further. Numerous tools, methods, and techniques coming from Lean manufacturing can be smoothly translated to office settings while others have to be adjusted and modified (e.g. tact time, standard work, value stream mapping (VSM), etc.) (Basu, 2009).

The Lean office concept is very young and it is still developing and growing. The majority of Lean office practitioners started their Lean way in manufacturing, and later modified the knowledge to be applicable in an office. The evolution of Lean offices sees more Lean specialists focusing on specific industries. They build customized sets of tool to be used in office environment of healthcare establishments, retail, public sector, banking, etc.

A uniform model or template of a Lean office does not exist. It varies from company to company. Companies create their own specific Lean administrative systems depending on their situational needs, requirements and constraints. A number of Lean tools that can help to solve problems in office are presented in table 1.

Table 1: Key Lean Office Tools (California Manufacturing Technology Consulting, 2006)

Tool	Description
Value Stream Mapping	Illustrates current and future states
Kaizen	Processes improvement events
Standard Work	The best practice for everyone
Mistake Proofing	Work Aids to prevent errors
Documents Tagging	Captures work elements in a process
5S	Reduces waste
Pull System	Paces work to customer's need
Office Layout	Organizes work space
Workload Balancing	Provides smooth flow of work

When implementing Lean, many manufacturers focus on achieving a 35-40% gain in productivity over four to five years. A Toyota consultant said companies have to focus on about 400% productivity improvement in 10 years to be on the path of becoming Lean. The 360% gap appears because of focusing on using Lean principles only on the shop floor. Huge potential for enterprise's productivity improvement is hidden off the shop floor in non-manufacturing areas (Keyte, 2009).

Identifying waste is a difficult task, and convincing other co-workers that a lot of waste can be found around them is a serious challenge. Management may have to tell employees that a lot of work they do is wasteful. This has to be handled carefully and people should realize that it is not their individual fault, but a problem of the current system and a lack of standards. (Rich et al., 2006).

There are numerous opportunities for standardising operations. Paperwork should include all information that will be needed before it is produced. Information coming from the office to a shop floor should be of a constant and specific standard so that workers do not have to spend extra time on understanding their tasks. Standardized work eliminates the risk of difference in outcomes when different people do the same task with their own approaches (Locher, 2011).

The management of a company that is willing to utilise Lean in its office should pay attention to the following pitfalls (Hajek, 2009):

- *Most office work is people oriented.*

It results in a higher degree of variability and each process has more decision points compared to work on the shop floor.

- *People in offices do multiple jobs.*

It is more difficult to determine takt time and steps in processes in office than on shop floor.

- *It more difficult and sometimes impossible to work ahead.*

An order arrives and only after it can be processed.

- *Changes in a Lean office are less immediate.*

Many process improvements and changes take longer time in contrast to the shop floor.

- *Administrative processes are interconnected with processes from other work areas.*

It is necessary to know what effects any administrative changes will have to other work

- *Flow tends to be less apparent.*

Information is a result of office work, in other words it is a product. VSM and flowcharts are very important in the Lean office.

- *In the Lean office inputs are more variable.*

- *Handoffs are more complicated.*

When an assembler gives a partly finished product to another assembler, they know what to do next. When work goes from one department to the next, processes and policies are often not aligned and waste is created.

Conclusion

Lean originated in the manufacturing plants of Toyota, but today it is widely used in various non-production spheres. Transformation to a Lean office is a big challenge and the results will only be seen in a long-term perspective. However, the benefits and gains of a successful Lean office programme can greatly change the working experience and improve performance.

Once an organisation has gone through a successful Lean implementation programme, it is necessary to keep improvements going and sustain lean momentum. Continuous improvement is one of the pillars of Lean Thinking. To be Lean and gain its benefits, momentum must be sustained. To do so, management should schedule Lean events regularly and share the results with the whole organisation. This can be done through posting results on the company internal web and spreading it via available information channels. Thus, employees can understand why Lean events are taking place in their company and what effect they are having.

The involvement of every office employee in forming the changes and a strong leadership clearly defining a new direction are the keys to success in Lean office implementation. As Lean is not only a tool, but also a way of thinking, it will change people's behaviour, attitude to

work and the completely corporate culture. It will improve cooperation and communication between employees, make them see that for the same time now they are accomplishing more tasks and thus help their company to be ahead of competitors.

To achieve considerable benefits from implementing Lean in office environment in its totality, it is necessary to perform Lean events not just once or twice in form of a tactical tool, but on a regular basis as an incremental part of the company's strategy.

REFERENCES:

- BASU, Ron, 2009. *Implementing six sigma and lean: a practical guide to tools and techniques*. London: Elsevier Butterworth-Heinemann. ISBN 978-1-8561-7520-3
- BEAU, Keyte, and LOCHER, Drew, 2004. *The complete lean enterprise: value stream mapping for administrative and office processes*. New York: Productivity Press. ISBN 978-1563273018
- FABRIZIO, Thomas, and TAPPING, Don, 2006. *5S for the office: organizing the workplace to eliminate waste*. New York: Productivity Press. ISBN 978-1563273186
- HAJEK, Jeff, 2009. *Whaddaya mean i gotta be lean? Building the bridge from job satisfaction to corporate profit*. WA: Velaction Continuous Improvement. ISBN: 978-1606280010
- HULS, Kristi. The Antioch Company brings lean into the office, *Global business and organizational excellence*. 2005, Issue 4, vol. 24, ss. 31-38. ISSN 1932-2062
- KRAFCIK, John. Triumph of the lean production system. *Sloan management review*. 1988, Issue 7, vol. 30, no. 1, ss. 41–52. ISSN 0019-8485
- LOCHER, Drew, 2011. *Lean Office and service simplified: the definitive how-to guide*. New York: Productivity Press. ISBN 978-1439820315
- MONDEN, Yasuhiro, 1998. *Toyota production system – an integrated approach to just-in-time*. Ed. 3rd. Norcross: Georgia: Engineering and Management Press. ISBN 0-412-83930-5
- OHNO, Taiichi, 1988. *Toyota production system: beyond large-scale production*. Productivity. New York: Productivity Press. ISBN 0-915299-14-3
- SHOOK, John. How to change a culture: lessons from NUMMI. *MITSloan management review* [online]. 2010, vol. 51, no. 2 [cit. 2013-03-12]. ISSN 1532-9194. Available from: <http://sloanreview.mit.edu/article/how-to-change-a-culture-lessons-from-nummi/>
- TAPPING, Don et al. *Lean Office Demystified II – Using the Power of the Toyota Production System in Your Administrative, Desktop and Networking Environments*. 2nd ed. Chelsea (USA): MCS Media, 2010, 402 s. ISBN 978-0-9825004-9-1.
- TRIBUS, Myron T., 2001 *Lessons from Tomas Bata for the Modern Day Manager*. Available at <<http://www.bata-konference.utb.cz/2001/czech/referaty/tribus/doc>>. Accessed 2 February 2013
- WOMACK, James, and JONES, Daniel, 2003. *Lean thinking: banish waste and create wealth in your corporation*. New York: Free Press. ISBN 978-0-74324927-5
- WOMACK, James, JONES, Daniel and ROOS, Daniel, 1990. *The machine that changed the world*. New York: Rawson Associates, Macmillan Publishing Co. ISBN 978-0-7432-9979-4

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Волочко А.С., аспірант кафедри економіки підприємства Донецького національного університету, м.Донецьк, Україна

Волочко А.С. Теоретичні основи дослідження ринку праці в умовах євроінтеграції

Досліджено теоретичні основи ринку праці в сучасних умовах. Виявлено функції ринку праці та особливості його регулювання. До основних функцій ринку праці віднесено такі: суспільного розподілу праці, стимулюючу, інформаційну, оздоровлюючу, посередницьку, ціноутворюючу, регулюючу та соціальну. Встановлено взаємозв'язки рівня зайнятості з людським та соціальним капіталом. Визначено сутність регулювання ринку праці в умовах євроінтеграції. Воно має здійснюватися переважно методами економічного характеру та з урахуванням переваг ринкового механізму. В умовах євроінтеграції підвищується актуальність створення нових високопродуктивних робочих місць. При цьому має забезпечуватися високий рівень зайнятості та відповідність заробітної плати результатам праці.

Ключові слова: ринок праці, євроінтеграція, регулювання, зайнятість, функції, людський та соціальний капітал, продуктивність, заробітна плата.

Волочко А.С. Теоретические основы исследования рынка труда в условиях евроинтеграции

Исследованы теоретические основы рынка труда в современных условиях. Выявлены функции рынка труда и особенности его регулирования. К основным функциям рынка труда отнесены следующие: общественного разделения труда, стимулирующую, информационную, оздоравливающую, посредническую, ценообразующую, регулирующую и социальную. Установлены взаимосвязи уровня занятости с человеческим и социальным капиталом. Определена сущность регулирования рынка труда в условиях евроинтеграции. Оно должно осуществляться преимущественно методами экономического характера и с учетом преимуществ рыночного механизма. В условиях евроинтеграции повышается актуальность создания новых высокопроизводительных рабочих мест. При этом должен обеспечиваться высокий уровень занятости и соответствие заработной платы результатам труда.

Ключевые слова: рынок труда, евроинтеграция, регулирования, занятость, функции, человеческий и социальный капитал, производительность, заработная плата.

Volochko A. The theoretical basis of labour market research in the terms of european integration

The theoretical foundations of the domestic labor market in current conditions are examined. The features of the labor market and its regulation were identified. The main functions of the labor market include the following: the social division of labor, stimulating, information, mediation, pricing, regulatory and social. Interrelations of employment with human and social capital were installed. The essence of labor market regulation in terms of European integration was defined. It should be primarily through economic nature and to take advantage of the market mechanism. In the context of European integration increases the relevance of the new high-performance workplaces. At the same time should provide a high level of employment and compliance with wage and labor results.

Key words: labor market, European integration, regulation, employment, function, human and social capital, productivity, wages.

Постановка проблеми. Ринок праці є соціально-економічною системою, що виражає особливості трудових взаємозв'язків та взаємодій суб'єктів різного рівня, а також відбиває певну систему соціальних відносин. Під впливом зовнішніх факторів можуть виникати певні складності у функціонуванні цієї системи. Проблеми економічного та соціального характеру позначаються на інфраструктурі ринку праці. Зниження обсягів виробництва є одним із факторів зростання безробіття на ринку праці, що посилює соціальне напруження. При цьому позитивні зміни у соціальній політиці можуть призводити до підвищення рівня зайнятості. Кон'юнктура ринку праці зазнає значних змін в результаті здійснення процесів реструктуризації в промисловості, а також посилення євроінтеграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним основам дослідження ринку праці присвячені роботи видатних вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед російських та українських дослідників найвагоміший внесок у розвиток цього напрямку наукових досліджень зробили вчені Г.А. Дмитренко, Т.А. Заяць, Р.П.Колосова, А.М. Колот, Е.М. Лібанова, Н.Д. Лук'яченко, Ю.М.